

Dziecko z FAS - zdolności i możliwości

Dużo mówi się o negatywnych aspektach życia dzieci z FAS. Dlatego w tym miejscu chciałabym wskazać na ich **zdolności i możliwości**. A mianowicie dzieci te potrafią być:

- miłe, delikatne, przyjacielskie i radosne
- troskliwe, uprzejme, opiekuńcze i współczujące
- wytrwałe i zdolne do poświęcenia
- ciekawskie i zaangażowane
- pełne energii i pracowite
- twórcze
- lojalne i współpracujące
- ostrożne w opiece nad małymi dziećmi i zwierzętami
- mają dobrą długotrwałą pamięć wzrokową
- współpracują przy rozwiązywaniu problemów

FAS u dzieci – objawy wtórne

Codziennosc dzieci z FAS bywa jednak trudna. Od momentu rozpoczęcia nauki szkolnej zaczynają dostrzegać swoją odmienność, bywają wyśmiewane i upokarzane. Ich rozwój przebiega nieharmonijnie. 18- latek z FAS, całkiem sprawny intelektualnie, może pod względem [emocjonalnym](#) i społecznym osiągać rozwój 12-13- latka. Powoduje to szereg konfliktów, gdyż jego możliwości nie są w stanie sprostać wymaganiom otoczenia adekwatnym do jego wieku.

W dłuższej perspektywie czasu u wielu z nich powstają **objawy wtórne**:

- [lęk](#), złość, unikanie, wycofanie
- wejście w rolę ofiary lub [prześladowcy](#)
- zamknięcie się w sobie, kłamstwa, ucieczki z domu
- przerwanie nauki szkolnej
- zależność od innych, chęć zadowolenia innych
- gwałtowne i szokujące zachowania

- impulsywność
- [depresja](#), [samookaleczanie się](#), [choroby psychiczne](#)
- tendencje i zachowania [samobójcze](#)
- skłonność do [uzależnień](#)
- kłopoty z prawem
- bezrobocie
- bezdomność

Jak postrzegamy dziecko z FAS?

Dziecko z FAS ma trudność w [zaadaptowaniu](#) się do sytuacji i środowiska, w którym przebywa m. in. ze względu na pobudliwość, częste wpadanie w furię. U młodzieży niejednokrotnie pojawia się [depresja](#), słaba zdolność osądzania sytuacji oraz działanie pod wpływem impulsu. Z tego względu często są postrzegani jako uparci, naiwni, niedojrzali, skutkiem czego bardzo łatwo ulegają sugestiom i namowom innych, z zatem **łatwo nimi manipulować**. Mają problemy z nawiązaniem lub utrzymaniem nowych znajomości.

Dostrzeżenie i zrozumienie objawów chroni rodzica przed karaniem dziecka za objawy choroby. Można unikać szeregu trudnych sytuacji, w tym niepowodzeń szkolnych, problemów ze zdrowiem psychicznym czy konfliktów z prawem, jeśli w sposób odpowiedni będziemy wspierać dziecko, zamiast karać. Jest to możliwe tylko wtedy, gdy zacznie się **widzieć dziecko, które „nie może”, a nie tylko „nie chce”** (odróżnienie objawu choroby od uporczywości czy buntu).

Jak opiekować się dzieckiem z FAS?

Dziecko z FAS w wieku 0-3 lat:

- przyciemniać źródło światła, zmniejszać poziom hałasu,
- wprowadzać nowe bodźce pojedynczo i stopniowo,
- unikać niepotrzebnego ruchu,
- tworzyć rytuały różnych czynności,
- unikać zbędnych przedmiotów np. w pokoju dziecka,

- unikać pośpiechu, mówić do dziecka głosem spokojnym,
- nadzorować i stawiać granice,
- obserwować wagę dziecka,
- ustalić i konsekwentnie realizować rozkład dnia;

Dziecko z FAS w wieku 3-6 lat:

- unikać dużej ilości bodźców dotykowych i dźwiękowych,
- wspierać opóźniony rozwój poznawczy, motoryczny i mowy,
- wyznaczać po jednej czynności do wykonania,
- utrzymywać rytuały, unikać zmian,
- zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne i fizyczne (bo często się denerwują, ulegają zmianom nastrojów, reagują impulsywnie),
- wspierać w utrzymywaniu przyjaznych kontaktów z innymi (nie odróżniają osoby bliskiej od obcej, mają trudności w utrzymywaniu granic),
- uczyć okazywać zainteresowanie i dzielenie się;

Dziecko z FAS w wieku 6-13 lat:

- wspierać rozwój intelektualny (szczególnie na początku edukacji szkolnej),
- wpajać dziecku zasady funkcjonowania w grupie,
- umożliwić jak najczęstsze kontakty z rówieśnikami (wolą przebywać z młodszymi lub dorosłymi),
- rozmawiać z dzieckiem, słuchać go,
- współpracować ze szkołą,
- powtarzać zasady,
- wpajać dziecku poczucie własności (nie rozumieją pojęcia kradzieży),
- abstrakcję przekładać jak tylko się da na konkret,
- ograniczać dziecku wybór (zbyt wiele możliwości wytrąca go z równowagi);

Dziecko z FAS w wieku nastoletnim:

- opracować rozkład dnia,
- zadbać, by dziecko miało ograniczony wybór, jasne reguły i działało rutynowo,
- nie dopuszczać, by nastolatek znalazł się w niebezpiecznej dla siebie sytuacji,
- przekazywać polecenia krótko, zwięźle, po kolei, dzielić zadania na drobne polecenia (pomocna może być lista czynności wypisana na kartce),
- pamiętać o nagrodach.

FAS u dzieci – o czym pamiętać?

W przypadku dzieci z FAS należy pamiętać szczególnie o tym, aby: ograniczać czynności, które powodują przestymulowanie, zorganizować miejsce, gdzie dziecko znajdzie schronienie od nadmiaru bodźców, dyscyplinować dziecko natychmiast, stosować system nagród (nie materialne a pochwałą, przytulenie, okazanie dumy), skupiać się bardziej na sukcesach niż porażkach, być konkretnym, unikać wszelkich form [przemocy](#) (duża skłonność tych dzieci do naśladowania), stawiać jasne i określone granice (prostym językiem, używając obrazów, mówiąc wolno tymi samymi słowami, wprowadzać rozkład dnia i konsekwentnie go realizować (ważna przewidywalność).

Jak wskazano powyżej **życie codzienne dziecka z FAS** i jego rodziny/opiekunów jest obciążone wieloma trudnościami, jednak stosowanie się do praktycznych wskazówek zdecydowanie je ułatwia bądź minimalizuje wystąpienie dodatkowych [problemów](#).

Źródło ; [Blog](#) » Dziecko z FAS – życie codzienne